

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de erroribus Pelagianorum, de gratia, de iustificatione & merito,
de virtutibus theologicis & quatuor cardinalibus, ac de ineffabili mysterio
incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

§. VIII. Testimonia Oraculorum, octavum credibilitatis nostræ fidei
argumentum

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77177)

Vaticinia referunt Augustinus 18. de Civit. cap. 23. Cyrillus Alexandrinus lib. 8. contra Julian. & Iulius Lactantius passim in institutionibus, & quod amplius est Clemens Alexandrinus lib. 6. Stromatum refert particulam Concionis D. Pauli, in qua fideles hortatur ad lectionem Sybillinorum voluminum, his verbis: *Libros Græcos sumite, & Sybillas agnoscite, quomodo unam Deum significent, & ea quæ futura sunt, & inveniatis in eis Filium Dei claris & apertis scriptum.* Denique adeo familiare fuit olim Christianis convincere Gentiles per oracula Sybillarum, ut propterea Sybillita appellarentur, teste Origine lib. 5. contra Celsum. Et sane ex illarum vaticiniis evidens sumitur, credibilitatis nostræ fidei argumentum: cum illæ præcipua Christi & humana redemptionis mysteria prænuñtiant, & litteris mandant, tantâ prænotionis certitudine & claritate, ut præterita magis quam futura scripsisse videantur: ut patebit referendo illarum oracula, quæ decem fuisse perhibentur, earumque patriæ cognomina sunt hæc: Cumæa, Cumana, Persica, Hellepontica, Lybica, Samia, Delphica, Phrygia, Tyburtina, Erythraea.

In primis ergo Sibylla Cumæa summam temporum tranquillitatem in adventu Christi futuram prædixit, verbis fere similibus his, quibus Ilias paciferum Messia adventum vaticinatus est. Ea autem hæc sunt:

*Cum Deus ab alto Regem demittet Olympo,
Tunc terra omnipotens fruges mortalibus agris
Reddet inexhaustas, frumenti, vini, oleique:
Dulcia tunc mollis diffundent pocula cæli.
Et niveo latices erumpent lacte suaves:
Oppida plena bonis, & pingua culta vigeant:
Nec gladius metuet, nec belli terra tumultus:
Verum pax terris florebit omnibus alta:
Cumque lapsus agni per montes gramina carpent:
Permissisque simul parvis pascuntur & hœdi:
Cum vitulus uris degent, armenta sequentes.
Carnivorumque leges præsepia carpent uti bos:
Cum oves capient somnos in cæle aracones,
Nec cadent, quoniam Domini manus obtinet illos.*

Sibylla verò Cumana Filii Dei Incarnationem prædixit, his carminibus:

*Tunc ad mortales venit, mortalibus ipsis
In terris simul, natus Patris omnipotentis,
Corpore vestitus &c.*

Sibylla Persica de Prædicatione & Baptismo præcuratoris hæc prænuñtiata est.

*Tunc quoque vox quædam venit per desertæ locorum
Nuncia, mortales miseros quæ claudit ad omnes,
Verecitos faciant calles, animosque repurgent*

Arctius, & aquis perlustrantur corpora mundus,

Sibylla Hellepontica, inter alia multa oracula, hanc de doctrina Christi reliquit divinationem.

*Ille legem Dei complebit, non violabit,
Per similem formam referens, & cuncta docebit.*

Sibylla Libyca tale protulit de Christi miraculis vaticinium.

*Ille quidem morbis pressos sanabit, & omnes
Lætos, quos quot ei sedent, cacique videbunt,
Incedent claudi, surdis audire licebit,
Insolitas muris dabit formare loquelas,
Expellet furias, oppressi morte resurgent.*

Eadem quoque Sibylla clarissimè prædixit miraculum multiplicationis quinque panum in deserto, & his versibus expressit:

*Pascabit fluctus, in desertisque locorum,
Large panibus ex quinque, & pisce marino,
Nulla quippe virum satiabit, reliquaque*

Bis senos copinos implebit Virginitis alma.
Sibylla Samia de Christo ingrediente in Jerusalem, super pullum asinæ sedente, hoc protulit oraculum:

*Salve casta Sion, permultaque passa puella,
Ipse tibi in sceno Rex en tuus intrat asello,
Erga omnes matris, in qua quo tibi, quo in qua demat,
Intoleranda tibi, quæ fers cervicem subacta.*

Sibylla Delphica de passione Christi hæc scripsit:

*Impinget illi colaphos, & spua scelestus
Israel labijs, nec non & sellis amari
Apponet etiam, potamque inimitis aceri.*

Sibylla Phrygia mortem Christi his cecinit carminibus:

*Scindetur templi velum, mediumque diei
Nox tenebrosa tribus premet admirabilis horis,
Et triduo somno peraget admirabilia facta.*

Sibylla Tyburtina Christi resurrectionem & ascensionem in hunc modum prædixit:

*Sed postquam triduo lucem repererit, atque
Monstravit somnum mortalibus, atque docendo
Cuncta illustravit; cælestia rella subibit,
Nubibus invehctus.*

Denique Sibylla Erythraea de finali iudicio, & signis quæ debent ipsum præcedere clarissime differuit, his carminibus:

*Iudicii in signum tellus sudore madescet,
Et rex æternus, summo descendet Olympo:
Scilicet ut carnem, mundumque ut iudicet omnem,
Unde Deum fidei, disidentisque videbunt
Summum cum sanctis in sacri sine sedentem &c.*

§. VIII.

Testimonia Oraculorum, octavam credibilitatis nostræ fidei argumentum.

Non solum Sybillarum vaticinia, sed etiam Dæmonum oracula de veritate nostræ fidei testimonium perhibere, Deo spiritum & auctorem mendacii ad testificandam veritatem cogente. In primis enim Apollo Delphicus (ut referunt Suidas verbo Augustus, Suetonius in Octavio, & Nicephorus libro 1. cap. 77.) dixit Deum ab Hebræa femina carnem sumpsisse; & cum dnu mutus extitisset, fateri tandem coactus est Cæsari Augusto, qui ei Hecatumbem obtulerat, ut ab eo responsum obtineret, sibi impositum fuisse silentium a puero Hebræo, qui Deus existens, cuncta pro arbitrio disponebat, his nempe verbis:

*Me puer Hebræus, Divos Deos ipse gubernans,
Cedere sede iubet, tristemque redire sub Orcum,
Atque ergo de hinc tacitus abscedit nostris.*

Item Milesius Apollo consulens, & de Christo interrogatus, his verbis ipsum commendavit: *Mortalis erat corpore, sapiens, prodigiorum effector, sub Ducibus Chaldaicis armis comprehensus, clavus, subibusque armaram mortem patitur. Clavis & palo finem tolerabit acerbum.*

Refert etiam Marcellus Ficinus libro de Christiana Religione cap. 2. ex Porphyrio ethnico in libro de responsis, Hecatembem Deam interrogantibus de Christi anima respondisse: *Viri pietate præstantissimi est illa anima, hanc colunt à rigiditate alienam. Hic Christus pius in cælum conscendit.*

Insuper Plutarchus, opusculo de defectu oraculorum, refert Dæmones alicui Præfecto Tiberii Cæsaris retulisse, magnum Pana mortuum esse, eamque ob causam se amplius responsa edere non posse. Quod vel eâ die quâ Christus mortuus est, vel paulo post contigit. Unde merito cum Pico Mirandulano concludendum est: *Magna*

in sa

insania est, Evangelio non credere, cuius veritas A
 tem sanguis martyrum clamat, Apostolica reser-
 vant voces, prodigia probant, ratio confirmat,
 eloquentia loquantur, & DÆMONES CONFI-
 TESTUR.

§. IX.

Testimonia Gentilium, Iudæorum, & Mahu-
 metanorum, nonum credibilitatis nostræ
 fidei argumentum.

Cum Novatianus cap. 18. de Trinit. recte
 dixerit, Firmum esse genus probationis quod ab
 adversariis sumitur, ut veritas etiam ab ipsis ini-
 micis veritatis probetur, vel ut loquitur Eucherius B
 homil. 2. de Paschate, Validis absque dubio ni-
 sciar privilegii, qui causam de adversarii asse-
 rit infirmitatis; non possum efficacius veri-
 tatem fidei nostræ suadere, quam adducendo ea
 que in eius laudem ipsius Adversarii, nimirum
 Gentiles, & Iudæi, ac Mahumetani protulerunt,
 & scripsit commendarunt: plura enim in laudem
 & commendationem Christi & nostræ Religio-
 nis in eorum libris reperiuntur. Nam in primis
 ex Gentilibus Plato in libro de legibus hæc scribit
 sanctæ admiratione dignissima: Mensura omnium
 non homo, sed Deus est, maxime vero si Deus
 sit homo. Item interrogatus quandiū standum
 ipsius legibus foret? respondit: Donec aliquis sa-
 crator homine in terris appareat, qui fontem omni-
 bus veritatis aperiat, quem denique sequantur
 omnes.

Cæsar Augustus (ut referunt Suidas, Cedrenus,
 Nicephorus, & alii) aram Romæ in Capitolio
 erexit, cum hac inscriptione, ΑΡΑΡΗΜΟ-
 ΓΕΝΙΤΙΔΕΙ, qui putatur esse locus in Capi-
 tolio, ubi nobilissimum Templum antiquitatis
 erat Jovis Capitolini: eo vero prostrato, succes-
 sit Basilica Dei Genitricis Mariæ, dicta ea de cau-
 sa, ΑΡΑΟΕΛΙ. Alii dicunt Dei Genitricem Mari-
 am, infantem in ulnis habentem, sublimem in
 ære ab eodem Augusto illie esse conspectam.

D Augustinus lib. 1. de consensu Evangelista-
 rum refert, quod cum Tiberius mortem Christi
 accepisset, eum in Deorum album ad scribere vo-
 luit, sed à Senatu impeditus est, qui noluit Chri-
 stum pro Deo agnoscere, quia dicebat eum esse ze-
 loyppum, nullumque alium Deum secum per-
 mittere.

Narrat quoque Lampridius in vita Severi, Im-
 peratorem Adrianum omnia Tempia in honorem
 Christi dicasse, & ut in posterum templa absque
 idolis extruerentur, & extructa diruerentur, edi-
 xisse: sed Augures dissenserunt, & in eum acriter
 inveci, quod mente conceperat impediverunt;
 sed tamen locupletissimum de Christi Divinitate E
 & innocentia reliquit testimonium.

Alexander Severus in Oratorio imaginem Chri-
 sti servabat, coram qua singulis diebus procum-
 bebatur. Antonius vero Pius, audiens hanc senten-
 tiam, Asteri ne feceris quod tibi fieri non vis, inter
 Christianos pervagatam, mirificè eam commen-
 davit, dixitque eum fore virum omni exceptione
 majorem, qui eam ad amissum observaret, mul-
 taque bona de Christo ipso, tanquam illius sen-
 tentiæ authore, referre solebat.

Extat insuper Plinii junioris ad Trajanum Epi-
 stola, quæ probatos mores, sanctosque Chri-
 stianorum ritus describit, dicens: Eos esse solitos
 festo die ad lucem convenire, carmenque Christo

quasi Deo dicere secum invicem, sequo Sacramen-
 to non in scelus aliquod obstringere, sed ne furta,
 ne latrocinia, ne adulteria committerent, ne fidem
 fallerent, ne depositum appellati abnegarent. Quod in
 causa fuit, ut idem Trajanus ab eorum persecu-
 tione desisteret.

Demum leguntur in calce Apologiæ Justini
 Martyris tres Imperatorum Romanorum Episto-
 læ, in commendationem Christianorum, in qua-
 rum una testatur Marcus Aurelius, qui eam ad Se-
 narum Romanum scripsit, se in re proflus despe-
 rata, Christianorum precibus, insignem de hosti-
 bus victoriam reportasse, & in media Germania,
 montibus undique cum suis conclusum in extre-
 ma siti optatam è Cælo pluviam obtinuisse, quos
 propterea egregie commendans, jubet ut si quis
 Christianum deinceps accusaret, vivus combu-
 reatur, quemadmodum videre est tum in Justino,
 tum in Baronio, qui eas litteras sub annum
 176. num. 22. ad verbum refert. Hæc quoad
 Gentiles.

Quantum verò ad Iudæos, celebre reperitur de 258
 Christi miraculis & sanctitate, Josephi testimo-
 nium, lib. 18. Antiquit. c. 4. ubi de illo hæc scribit:
 Fuit autem his temporibus Iesus sapiens vir, si ta-
 men virum eum nominare fas est: erat enim mirabi-
 lium operum effector, & Doctor omnium eorum,
 qui libenter adhibunt quæ vera sunt. Et multos qui-
 dem Iudæorum, multos etiam ex gentibus sibi ad-
 iunxit: Christus hic erat. Hunc accusatione primo-
 rum nostræ gentis virorum, cum Pilatus in Crucem
 agendum decrevisset, non deseruerunt hi qui ab in-
 itio eum dilexerunt, Apparuit enim eis tertia die
 iterum vivus: secundum quod divinitus inspiravit
 propheta, vel hæc, vel alia innumera miracula fu-
 tura prædixerant; sed & in hodiernum diem Chri-
 stianorum, qui ab ipso nuncupati sunt, & nomen
 perseverat, & genus. Philo etiam disertissimus Ju-
 dæorum librum scripsit de sanctitate & puritate
 vitæ primorum Christianorum, Alexandria de-
 gentium, ut testatur D. Hieronymus in lib. de
 Scriptoribus Ecclesiasticis.

Denique Christi nomen etiam apud ipsos Ma- 259
 humetanos, Christianæ Religionis insensissimos
 hostes, venerabile est: Mahumetus enim in Al-
 corano (teste Marcilio Ficino lib. de Christiana
 Religione cap. 2.) Jesum Christum Dei virtutem
 sapientiam, animam, flatum, Spiritum, Verbum-
 que, afflatu quodam divino ex Mariæ Virgine per-
 petua natum, appellat; atque ipsum suscitasse
 mortuos, aliaque plurima miracula divinitus ef-
 fecisse, & cunctis Hebræorum Prophetis esse su-
 blimiorem. Unde ex Mahumetanis, qui Mahu-
 meti sepulchrum visunt, nisi etiam Christi sepul-
 chrum viserint, nondum satis purificati existi-
 mantur: qui Christi vel Mariæ nomen contume-
 liose commemorat, apud eos severe punitur, In-
 ducit præterea idem Mahumetus in Alcorano
 Deum ita loquentem: Cum Prophetas alios aliis
 præferimus, eosque allocuti fuerimus, Christo Ma-
 riæ filio, animam nostram proprie conserentes, vim
 atque virtutem præ cæteris præbimus. Denique quo-
 ties Evangelium nominat, quod sæpissime facit,
 toties proprio cognomento librum appellat lu-
 cidum; aliquando etiam addit esse lumen testa-
 menti, castigationem, rectamque viam timentibus
 Deum.

Confirmatur hoc testimonium ex iis quæ refert 260
 Duverderius, Historiographus Gallus, in com-
 pendio Historiæ Turcicæ, in vita Bajazeti secun-
 di. Quo tempore (inquit) Bajazetus, pacis cum
 Veneris inita suavitatibus frueretur, Talismanus
 Hh ij qui-